

L'excomunió del superintendent

El 1717, un conflicte per un carregament de sal, provocà l'exili de cinc canonges - El vicari excomulgà el superintendent

Francesc J. Hernández | 01.12.2019 | 20:51

Conflictes entre l'Estat i l'església. Durant els primers temps de l'absolutisme, la identificació entre l'Estat i la corona provocà que el no pagament d'impostos reials es prenguera com un atac al poder. Un dels conflictes més importants fou protagonitzat per el superintendent Don Rodrigo Caballero i el vicari general, Jacinto Ortí, fets relatats en notes de Gregorio Mayans i José Vicente Ortí.



L'excomunió del superintendent

No sempre han sigut tan generoses les exempcions fiscals de l'Església catòlica com ara. En els primers temps de l'absolutisme, la identificació entre l'Estat i la corona, provocà que el no pagament d'impostos reials es prenguera com un atac al poder, la qual cosa determinà conflictes entre les autoritats civils i la jerarquia catòlica. Potser un dels més importants esdevingué el 1717 i fou protagonitzat pel superintendent Don Rodrigo Caballero y Llanes, d'una banda, i el vicari general, Jacinto Ortí, de l'altra. Els fets estan relatats en notes de Gregorio Mayans i José Vicente Ortí (resumides pel marqués de Cruilles).

Don Rodrigo Caballero havia nascut el 1663 a Valverde del Camino (Huelva). El 1708, el rei Felip V l'envià a la Cancelleria de València; el 1711 fou nomenat intendent del Regne de València i el 1713, superintendent. En aquest període dignificà el Prat de València, ordenà que hi plantaren àlbers (per això el seu nom actual: l'Albereda) i es construïren les dues Torretes que encara hi són. També pagà la construcció d'una ermita, que començà el mestre Vicent Vergara el 1716. Era un temple ovalat, revestit de marbres, amb una imatge de la Mare de Déu de la Soledat, que tal vegada fou tallada per l'escultor Leonardo Capuz. De l'ermita s'encarregaven els frares del convent pròxim de Sant Joan de la Ribera. Però anem amb el conflicte entre el poder civil i l'Església.

El divendres 25 de juny de 1717, una barca anglesa amb un carregament de sal ancorà enfront del Puig. Aleshores, els frares de la Cartoixa de la Nostra Senyora d'Ara Christi (ara, un complex hotelier) enviaren un germà llec i uns mossos, amb un carro de quatre rodes i unes mules, per proveir-se de sal. Volien comprar-ne set cafissos. Però quan estaven desembarcant la sal arribaren uns Guardes de Rendes Reials. Permeteren que continuara la descàrrega, però en acabar, brandaren pistoles i detingueren els enviats del convent i un parell de mariners. Els portaren a València, adduint que no havien pagat els impostos corresponents (els cartoixans s'hi consideraven exempts). Don Rodrigo, el superintendent, trobà bé la detenció i anuncià que, si no ho resolien en dotze hores, assotarien els detinguts. Aleshores els frares buscaren la protecció de la jerarquia eclesiàstica. L'arquebisbe Antonio Folch de Cardona, de tendències austracistes, s'havia exiliat a Viena, on gaudí del suport dels Habsburg (vegeu **Levante-EMV** de 04/12/2016, «L'arquebisbe maulet»).

En absència de l'arquebisbe, els detinguts apel·laren al vicari general capitular, Jacinto Ortí. El vicari amenaçà amb excomulgar el superintendent si en tres hores no alliberava el llec i els mossos i tornava la sal. Aleshores el superintendent presentà un recurs contra l'excomunió, adduint que era cavaller de l'Orde de Sant Jaume i havia de ser jutjat per instàncies superiors, però el vicari general trobà mal plantejat el recurs i publicà l'excomunió en el tauler de la capella de Sant Pere de la Seu.

La cosa, però, anà a més. L'Audiència amenaçà al vicari: o retirava l'excomunió o procedirien a apropiarse d'algunes prebendes o beneficis eclesiàstics i enviar a l'exili els responsables. El vicariat contestà amb una amenaça d'excomunió a totes les persones que entrebancaren la seua autoritat.

Aleshores esdevingué un fet inesperat. Es va rebre una ordre del rei per la qual el superintendent havia d'anar a supervisar unes naus a Alacant. Don Rodrigo demanà a l'església l'absolució de l'excomunió, per poder posar-se en camí. El vicari convocà una junta

de teòlegs i, encara que no s'hi posaren d'acord, es decidí alçar-li l'excomunió durant un mes, a fi que poguera fer la tasca encomanada per la corona a Alacant.

En aquest període, les dues parts en conflicte continuaren augmentant la tensió. Els fets es posaren en coneixement del Consell Suprem de Castellà, que considerà que el conflicte responia a una estratègia del clergat per combatre l'autoritat del superintendent. L'església organitzà rogatives. Finalment, el capità general, marquès de Valdecañas, també s'hi implicà i mobilitzà les tropes. Així, el 5 de juliol, tres regiments de cavalleria ocuparen llocs de la ciutat i, al migdia, els soldats envoltaren els habitatges dels cinc canonges principals (l'esmentat Ortí, Luis Rocamora, Pedro Llázzer, Jaime Cervera i Ramón Mascarell). Cinc funcionaris de l'Audiència els comunicaren que havien de marxar exiliats. Fins i tot, un coronel d'un regiment organitzà una correguda de bous a les portes de la Seu. Els cinc canonges foren exiliats a Perpinyà. La corona no estava disposada a tolerar cap vulneració de la seua autoritat. Llavors es reuní el capítol catedralici i delegaren l'autoritat en el canonge de més edat, encara que mantingueren vacant el càrrec de vicari en actitud de resistència.

La nunciatura vaticana

Don Rodrigo aprofità la visita a Alacant per fer gestions davant la nunciatura vaticana i així aconseguí d'aquesta l'absolució durant sis mesos. Tornà a València el 23 de setembre i, en concloure el termini de l'absolució, n'aconseguí sis mesos més.

Mentrestant, el capítol catedralici va fer gestions davant del confessor del rei, el jesuïta Doubauton, i del cardenal Aldrobandi. Tal vegada a causa d'aquestes gestions, Don Rodrigo fou promogut al càrrec de superintendent de Catalunya. El trasllat era una forma elegant de rebaixar la tensió. Per això abandonà la nostra ciutat i marxà a Barcelona el 20 de novembre de 1717. El càrrec d'intendent fou ocupat per Luis Antonio Mergelina el 1718, que també tingué enfrontaments amb la jerarquia catòlica.

Temps després, el capità general de Catalunya donà autorització perquè els canonges exiliats tornaren des de Perpinyà a València, i ho feren passant lògicament per Barcelona. Hi van rebre homenatges i, fins i tot, Don Rodrigo els convidà a dinar i els acompanyà per la ciutat. D'això se'n diu «tirar un vel». Els canonges arribaren finalment a València el 16 de gener de 1719, divuit mesos després de partir a l'exili. Què passà amb el germà llec, els mossos i els mariners que foren empresonats? Les cròniques no en diuen res.

Després d'estar tres anys com a superintendent de Catalunya, Don Rodrigo fou nomenat intendent de Galícia. El 1726 fou promogut al càrrec d'intendent general de Castella i Lleó i corregidor de Salamanca, ciutat en la qual també animà reformes urbanístiques. Fou ell qui promogué diverses places, entre les quals hi ha la coneguda Plaça Major, que seria dissenyada i construïda per Alberto de Churriguera, membre de la família d'arquitectes que difongueren el barroc «xorigueresc». Don Rodrigo morí el 1740 i fou soterrat a Madrid. L'ermita de la Soledat fou enderrocada el 1812 i la seua ubicació a l'Albereda senyalada per una columna (ara n'hi ha una reconstruïda). Entre 1839 i 1868, data de la seua mort, el terreny fou propietat del célebre editor Mariano de Cabrerizo, que hi va instal·lar un casino. Abans de morir, Cabrerizo donava caramels a un xiquet de bolquers, que anava per casa seua perquè la majordoma era la seua madrina. El xiquet era Vicente Blasco Ibáñez, però aquesta és una altra història.

[Compartir en Facebook](#)

[Compartir en Twitter](#)

Más información

Una parturienta atraviesa el maratón con un coche de la policía local para dar a luz .

Emergencias pone en alerta a los conductores por el temporal de mañana.

Luces .

Temas relacionados:

[Convent](#)

[Llanes](#)

[Rei](#)

[Valencia](#)

Contenido para ti



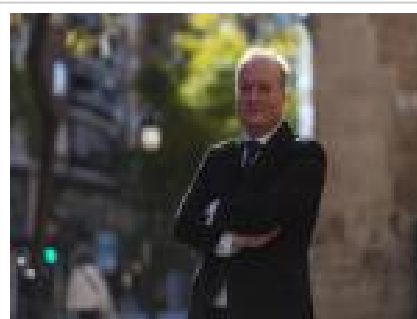
La marina mercante es el oficio donde más cuesta encontrar trabajadores

02-12-2019



El tramo maldito del corredor mediterráneo

02-12-2019



Carlos Javier de Borbón-Parma: "España es una colección de nacionalidades con ciertos valores comunes"

01-12-2019



València consigue mejorar la respuesta frente a los incendios gracias a un innovador programa

02-12-2019



La Generalitat gasta ya como la media pero recibe un 14 % menos del Estado

02-12-2019



El TSJ decidirá tras 20 años el futuro del suelo expropiado en la Ciudad de la Luz

02-12-2019

Levante
EL MERCANTIL VALENCIANO
[Mapa web](#)

C. Valenciana

València
El tiempo
Transportes en València
Tráfico en València
Cartelera de cine
Fallas
Servicios

Clasificados

tucasa.com
Iberpisos
Iberanuncio
Ibercoches
Iberempleos
Anuncios breves
Cambalache

Especiales

Lotería Navidad
Lotería el Niño
Fórmula 1
Motogp 2019
Premios Cine
Calendario Laboral
Calendario Escolar

Otras webs del Grupo Prensa Ibérica Media

Otras webs de Prensa Ibérica Media

Diari de Girona | Diario de Ibiza | Diario de Mallorca | Empordà | Faro de Vigo | Información | La Opinión A Coruña | La Opinión de Málaga | La Opinión de Murcia | El Día | La Opinión de Zamora | La Provincia | La Nueva España | Levante-EMV | Regió 7 | Superdeporte | The Adelaide Review | 97.7 La Radio | Euroresidentes | Lotería Navidad | Premios Ci | Prensa Ibérica 360 | Neomotor | Guapísimas

© Editorial Prensa Valenciana, S.A. Todos los derechos reservados.

[Aviso Legal](#) | [Política de Privacidad](#) | [Política de Cookies](#)